

Hierbij nodig ik u van harte uit voor de bijeenkomst van de Contactgroep Gezondheid en Chemie (CGC) en de Nederlandse Vereniging voor Medische Milieukunde (NVMM):

Wat als er geen hulp komt bij een chemisch incident? Red uzelf! Is er een recept voor zelfredzaamheid en wat mag ervan verwacht worden?

(Accreditatie voor dit programma is aangevraagd bij ABSG)

De bijeenkomst vindt plaats op **donderdag 10 september 2015** in Golden Tulip Hotel Central, Burgemeester Loeffplein 98, 5211 RX 's-Hertogenbosch, tel. +31 73 6926926, Hotel Central bevindt zich op de markt op 10-15 min van het centraal station, zie www.goldentuliphotelcentral.nl

De Westerschelde wordt intensief bevaren door vrachtschepen die via deze waterweg de havens in Antwerpen en Gent kunnen bereiken. Op jaarbasis gaat het om 50.000 passages. Enkele keren per jaar doen zich hierbij ongevallen voor zoals bijvoorbeeld op 18 januari jl. toen 130 ton styreen is weggelekt uit een binnenvaartschip met een lading van 1.500 ton na een aanvaring met een Noorse tanker. De stof dreef op het water en het uitdampen veroorzaakte meldingen van geurhinder tot in de provincie Utrecht.

Door de GGD Zeeland is in samenwerking met het Erasmus Universitair Medisch Centrum een onderzoek uitgevoerd naar de risicoperceptie en het gedrag bij een incident op de Westerschelde met gevaarlijke stoffen. Door TNO zijn vervolgens slachtofferberekeningen uitgevoerd waarin de bevinden uit het vragenlijstonderzoek zijn meegenomen. Dit rapport is te downloaden vanaf de website van GGD Zeeland: <http://www.ggdzeeland.nl/voor-u-en-jou/uw-gezondheid/gezondheidsonderzoek/overig-onderzoek/kijk-uit-op-de-westerschelde.htm>. De focus van deze studie ligt op de zelfredzaamheid van de Zeeuwse bevolking in de dorpen en steden langs de Westerschelde. Bij een scheepsramp kan een vrijkomende toxische wolk snel de boulevard van Vlissingen en Terneuzen bereiken. Voor de veiligheid van de bewoners is het van belang dat zij zichzelf snel in veiligheid kunnen brengen want de luchtconcentraties kunnen snel oplopen, waardoor hulp van buiten technisch niet mogelijk is of te laat komt.

Zelfredzaamheid bij chemische calamiteiten is onder andere afhankelijk van de volgende omstandigheden: (a) de waarneming van een dreiging, (b) de aard en omvang van het fysieke letsel, fysieke beperkingen (bijvoorbeeld ten gevolge van leeftijd en chronische ziekten) en (c) de wijze waarop mensen omgaan met een (dreigende) calamiteit (perceptie, voorbereiding, e.d.). In het rapport wordt de vraag gesteld wat mogelijke handelingsperspectieven zijn en wat in de praktijk verwacht mag worden van het effect, mocht zich een dergelijk incident voordoen. Aan de bewoners van Vlissingen en Terneuzen is gevraagd in hoeverre zij voorbereid zijn en welke acties zij zelf zouden nemen als zij zich op de boulevard zouden bevinden en een incident op de Westerschelde plaatsvindt. De vraag die wij ons tijdens deze bijeenkomst stellen is hoe dit onderzoek ons helpt zicht te krijgen op de mogelijkheden van zelfredzaamheid rond incidenten met gevaarlijke stoffen, niet alleen in Zeeland maar ook in andere veiligheidsregio's.

De studie zal worden ingeleid door twee auteurs van dit rapport, Arnold Bergstra van de GGD Zeeland en Inge Trijssenaar van TNO. Rik van de Weerd zal vooral ingaan op bovengenoemde drie omstandigheden in relatie tot de Westerscheldestudie en vanuit een reële casus (zoutzuur incident A73) bezien in hoeverre zelfredzaamheid mythe of werkelijkheid is. Tenslotte zal Fred Woudenberg van de GGD Amsterdam een reactie geven op basis van zijn ervaring met chemische incidenten tegen de achtergrond van wat je mag verwachten van natuurlijk gedrag van individuen en groepen.

Programma

- 13:00 - 13:30   Ontvangst met koffie en thee
- 13:30 - 13:45   Mededelingen uit het bestuur van de CGC en de NVMM
Opening door de voorzitters Henk Jans (NVMM) en Paul Scheepers (CGC)
- 13:45 - 14:05   Kijk uit op de Westerschelde: een onderzoek naar handelingsperspectieven voor burgers in de acute fase bij grootschalige incidenten met gevaarlijke stoffen – Arnold Bergstra
- 14:05 - 14:35   Hoe effectief zijn de verschillende handelingsperspectieven? Ingrediënten voor zelfredzaamheid bij grootschalige incidenten met gevaarlijke stoffen - Inge Trijssenaar
- 14:35 - 14:45   Kijk uit op de Westerschelde: conclusies en aanbevelingen van alle deelonderzoeken – Arnold Bergstra
- 14:45 - 15:00   Pauze
- 15:00 - 15:30   Zelfredzaamheid, mythe of werkelijkheid? – Rik van de Weerd
- 15:30 - 16:00   Zelfredzaamheid en natuurlijk gedrag bij incidenten - Fred Woudenberg
- 16:00 - 16:30   Paneldiscussie

Sprekersinformatie

Ir. Arnold Bergstra heeft milieuhygiëne gestudeerd aan de Universiteit Wageningen met specialisatie luchthygiëne en gezondheidsleer. Sinds 2001 werkt hij bij de GGD Zeeland als milieugezondheidskundige en epidemioloog. In de periode 2001 tot 2011 was hij werkzaam voor de GHOR Zeeland. Bij de GHOR Zeeland was zijn werkveld pro-actie, preventie en preparatie. Onder andere is Arnold betrokken geweest bij het opstellen van rampenbestrijdingsplannen voor de BRZO bedrijven in Zeeland en het decontaminatie protocol. De afgelopen jaren heeft hij verschillende enquêteonderzoeken uitgevoerd waarin risicoperceptie een belangrijk item is. Eén van de onderzoeken betreft een evaluatie naar de huis aan huis distributie van de jodiumtabletten rondom de kerncentrale Borssele in Zeeland.

Ir. drs. Inge Trijssenaar MTD. studeerde scheikunde aan de Universiteit van Amsterdam met afstudeerrichting Technische Scheikunde. Daarna volgde zij de ontwerpersopleiding “proces- en apparaatontwerp” aan de TU-Delft. Vanaf 2000 werkt zij bij TNO. Haar huidige functie omvat effect- en letselmodellering van het vrijkomen van gevaarlijke stoffen. Vanaf 2003 heeft een groot deel van haar werkzaamheden relatie met de modellering van zelfredzaamheid in interactie met gevaarlijke stoffen, zoals: onderzoek naar vluchten door rook, evacuatiemodellering voor tunnels en stations, modelleren van zelfredzaamheid in kwantitatieve risicoanalyse, letselmodellering en het bepalen van de effectiviteit van zelfredzaamheidsbevorderende maatregelen en handelingsperspectieven bij ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Dr. Fred Woudenberg is psycholoog. Na zijn promotie in 1989 ging hij werken bij de afdeling medische milieukunde van de GGD Rotterdam. Sinds september 2005 is hij hoofd leefomgeving van de GGD Amsterdam. Hij is daarnaast o.a. lid van de Gezondheidsraad en de commissie van de m.e.r. Fred is sinds 1989 actief in de rampenbestrijding. Vanaf begin jaren 90 tot 2012 was hij (pre)GAGS. Vanaf 2012 draait hij mee in het piket directeur publieke gezondheid. Fred is betrokken geweest bij de ontwikkeling van de interventiewaarden, heeft rampenvoorlichtingscampagnes opgezet en heeft inzichten uit de risicocommunicatie op vele manieren toegepast in de praktijk.

Drs. D.H.J. van de Weerd (17-09-1957) is afgestudeerd als arts aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Sinds 1989 is hij geregistreerd als sociaal geneeskundige, hoofdstroom Arts Maatschappij en Gezondheid, uitstroomprofiel medische milieukunde. Hij werkt sinds 1986 als medisch milieukundige voor de GGD'en in Overijssel en sinds 2003 tevens voor de GGD'en in Gelderland met als standplaats GGD Gelderland Midden/GGD. Rik van de Weerd is tevens toxicoloog en werkt al vele jaren als Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen voor de Veiligheidsregio's in Oost-Nederland.

De Contactgroep Gezondheid en Chemie

De Contactgroep Gezondheid en Chemie (CGC) is een multidisciplinair discussieforum met als doel het uitwisselen van informatie over de gezondheid van de mens in relatie tot chemische factoren en het bevorderen van het netwerk van mensen werkzaam op dit terrein. Dit wordt gerealiseerd door het organiseren van themamiddagen voor bedrijfsartsen, veiligheidskundigen, arbeidshygiënist, toxicologen, medisch milieukundigen en milieugezondheidskundigen. De middagen worden, afhankelijk van het thema, georganiseerd in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne (NVvA), de Nederlandse Vereniging van Veiligheidskundigen (NVVK), de Nederlandse Vereniging voor Toxicologie (NVT), de Nederlandse Vereniging van Medische Milieukunde (NVMM) en de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB). De themamiddagen bieden de mogelijkheid om al deze verschillende specialisten bij elkaar te brengen en zo multidisciplinaire netwerken te laten ontstaan.

Meer informatie over programma's van de CGC kunt u vinden op de website van de Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne, www.arbeidshygiene.nl, door te kiezen voor "contactgroepen" en "CGC". U vindt daar de programma's en ppt-files van de CGC-bijeenkomsten die al hebben plaatsgevonden. Als lid van de CGC ontvangt u uitnodigingen voor nieuwe bijeenkomsten.

Tijdens de bijeenkomst worden door de CGC *uitsluitend aan leden van de CGC* certificaten van deelname uitgereikt ten behoeve van certificering. Deelnemers die geen lid zijn van de CGC maar wel lid zijn van één van bovengenoemde beroepsverenigingen kunnen hun eigen beroepsvereniging verzoeken om een certificaat van deelname te verstrekken.

De volgende CGC bijeenkomst is op 7 oktober 2015 i.s.m. de VWVA, NVAB, BSOH en NVvA Gemeenschappelijke studiedag 'Chemie tussen bedrijfsarts en de arbeidshygiënist' in Antwerpen
www.vwva.be/chemie2015

Stuur even een bericht naar cgc@epsnet.nl om het volledige programma voor deze bijeenkomst te ontvangen. Aanmelding als lid van de CGC is mogelijk via hetzelfde e-mail adres.